

2. Офіційний сайт ПАТ «Яготинський маслозавод». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://milkalliance.com.ua/company/enterprises/yagotinskij-maslozavod/>
3. Заворохина Н. В. Современные ольфакторно-вкусовые предпочтения покупателей как основной фактор, мотивирующий покупку. [Електронний ресурс]. / Н. В. Заворохина // Техника и технология пищевых производств. – 2010. – № 4 (19). – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-olfaktorno-vkusovye-predpochteniya-pokupateley-kak-osnovnoy-faktor-motiviruyuschiy-pokupku>.
4. Чугунова О. В. Моделирование органолептических показателей хлеба с растительными добавками / О. В. Чугунова, Е. К. Пастушкова [Електронний ресурс] // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Пищевые и биотехнологии. – 2015. – № 4 (том 3). – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/modelirovanie-organolepticheskikh-pokazateley-hleba-s-rastitelnymi-dobavkami>.
5. Дескрипторно-профильный анализ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://degustato.ru/886/913/919/1009/>.

УДК 338.24

Величко В.В.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємств,
бізнес-адміністрування та регіонального розвитку
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Гайденко С.М.
*асистент кафедри економіки підприємств,
бізнес-адміністрування та регіонального розвитку
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

СЦЕНАРНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття присвячена визначенню напрямів та обґрунтуванню використання інструментів щодо забезпечення реалізації стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства. Визначено сценарії реалізації стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства. Запропоновано інструменти для реалізації визначених сценаріїв.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, стратегія розвитку, сценарій, інструмент, результат.

Величко В.В., Гайденко С.Н. СЦЕНАРНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Статья посвящена определению направлений и обоснованию использования инструментов по обеспечению реализации стратегии развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства. Определены сценарии реализации стратегии развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства. Предложены инструменты для реализации определенных сценариев.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, стратегия развития, сценарий, инструмент, результат.

Velychko V.V., Gaidenko S.N. SCENARIOUS INSTRUMENTATION OF THE STRATEGY OF DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF HOUSING AND COMMUNAL SERVICES

The article is devoted to identifying areas and justify the use of tools to ensure the development strategy of housing and communal services. Determined scenario development strategy of housing and communal services. The instruments for implementation of these scenarios.

Keywords: utilities, strategy development, scenario tool results.

Постановка проблеми. Функціонування вітчизняних підприємств житлово-комунального господарства на сучасному етапі економічних перетворень характеризується накопиченням негативних явищ й відсутністю тенденцій розвитку. Так, кількість зовнішніх і внутрішніх слабких сторін підприємств житлово-комунального господарства значно перевищує його сильні сторони, які, в основному, зосереджені в задекларованих на державному та регіональному рівнях програмах, стратегіях, нормативно-правовому забезпеченні та потенціалі, який був створений ще за радянських часів. Тому, важливе значення має не тільки розробка стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства, а й побудова механізму її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз економічної та управлінської літератури дає можливість виділити основні напрями забезпечення розви-

тку підприємств житлово-комунального господарства. Дослідженню цього питання присвячені роботи Аніскіна Ю.П., Бабаєва В.М., Герасимчука З.В., Качали Т.М. [1,2,3,4]

Поряд з цим потребує подальшого дослідження процес формування сценаріїв та підбір інструментів щодо реалізації стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

Мета статті. Метою статті є визначення напрямів та обґрунтування використання інструментів щодо забезпечення реалізації стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема вибору є найважливішою економічною проблемою, виникає практично в будь-якому економічному процесі управління, але особливу важливість здобуває в завданнях стратегічного управління. Це пов'язане із широкою варіантністю стратегічного

вибору, а також зі значним впливом стратегічного курсу організації на кінцевий результат діяльності. Варіанти вирішення завдання мають певні параметри, що характеризують їх зміст та результативність. Найважливішими економічними параметрами є отримання ефекту і витрати. Виходячи із визначених слабких і сильних сторін підприємств ЖКГ виявлено наступні загрози:

- подальше зниження ефективності й результативності функціонування житлово-комунальних підприємств;

- зниження виробничого, економічного, інтелектуального потенціалу підприємств житлово-комунального господарства;

- досягнення критичного рівня зношеності основних засобів житлово-комунальних послуг, збільшення аварій не тільки місцевого характеру, але й на державному рівні;

- зростання соціально-економічного напруження з боку місцевої громади щодо функціонування підприємств житлово-комунального господарства та зниження якості наданих послуг і їх невідповідності вартості;

- відсутність грошових коштів на підприємствах житлово-комунального господарства для модернізації свого функціонування, внаслідок їх «вимивання», неефективного використання та відсутності зацікавленості вітчизняних і зарубіжних інвесторів;

- подальше зростання вартості енергоносіїв значно впливає на розвиток підприємств житлово-комунальних послуг та на відношенням до них споживачів, які отримують ці послуги;

- гальмування програм реалізації державно-приватного партнерства призводить до низьких темпів залучення інвестиційних ресурсів;

- відсутність конкурентного середовища знижує якість наданих житлово-комунальних послуг, гальмує розвиток відповідних підприємств;

- необґрунтована демонополізація та приватизація житлово-комунального комплексу може призвести до отримання об'єктів та мереж у розпорядженні інвесторів, які можуть не виконувати свої обов'язки та призведуть до зниження потенційних можливостей житлово-комунальних підприємств;

- значний рівень кредиторської й кредиторської заборгованості призводить до зростання боргів підприємств житлово-комунального господарства, вивільнення фінансових ресурсів, неможливості виконання своїх зобов'язань.

До можливостей підприємств житлово-комунального господарства відносяться:

- можливість реалізації значних виробничого, економічного, інтелектуального потенціалів;

- активна реалізація стратегій та програм розвитку підприємств житлово-комунального господарства;

- чітке виконання розробленого нормативно-правового забезпечення щодо функціонування й розвитку підприємств житлово-комунального господарства;

- створення підґрунтя для зростання інвестиційної привабливості галузі;

- підвищення технічного та технологічного стану об'єктів та мереж житлово-комунального господарства внаслідок проведення постійних ремонтних робіт, модернізації, використання сучасних технологій;

- можливості реалізації програм енергоефективності й енергозбереження;

- проведення обґрунтованої тарифної політики, яка гармонізує, з одного боку, економічну доцільність тарифів, а, з іншого боку, їх соціальну орієнтованість;

- активна реалізація програм державно-приватного партнерства на підприємствах житлово-комунального господарства;

- можливість використання традиційних взаємозв'язків між різними групами зацікавлених осіб в сфері житлово-комунального господарства, пошук та поглиблення нових зв'язків;

- цільове використання значних фінансових ресурсів, які отримані від наданих житлово-комунальних послуг, значне їх використання підприємствами ЖКГ;

- можливість застосування сучасних технологій в сфері надання житлово-комунальних послуг, отримання й розподілу відповідних фінансових ресурсів;

- проведення політики щодо підвищення репутації підприємств житлово-комунального господарства, формування позитивного їх іміджу;

- здійснення активної інформаційної політики щодо необхідності оплати наданих житлово-комунальних послуг;

- можливості реалізації екологічних програм на підприємствах житлово-комунального господарства [2, 3].

Представлені результати комплексної оцінки можливостей і загроз із урахуванням сильних і слабких сторін у рамках SWOT-аналізу свідчать про те, що підприємства житлово-комунального господарства, знаходячись у критичному стані, не мають чітких і стабільних тенденцій розвитку, водночас характеризуються значними можливостями для забезпечення свого зростання. При цьому точками зростання підприємств житлово-комунального господарства є:

- реалізація можливостей представлених підприємств;

- нівелювання визначених загроз;

- зниження впливу слабких сторін і зростання впливу сильних сторін підприємств ЖКГ.

Виходячи із аналізу, характеристик можливих сценаріїв розвитку підприємств житлово-комунального господарства у рамках відповідної стратегії:

- у короткостроковій перспективі реалізується песимістичний сценарій, оскільки необхідно подолати на підприємствах значні диспропорції та дисбаланси, накопичення негативних явищ без встановлення у відповідному періоді досить високих горизонтів розвитку;

- у середньостроковій перспективі запропоновано використовувати сценарій посереднього розвитку підприємств житлово-комунального господарства, в рамках якого створюється підґрунтя для стабільного їх розвитку;

- у довгостроковій перспективі реалізується оптимістичний сценарій, який базується на відповідному підґрунті й у рамках цього сценарію забезпечується стабільне зростання підприємств.

В рамках стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства періоди визначаються наступним чином:

- короткострокова перспектива – від 1 до 2 років;

- середньострокова перспектива – від 2 до 3 років;

- у довгостроковій перспективі – від 3 до 5 років [1, 4].

Виходячи із результатів дослідження, автором визначені напрями для забезпечення розвитку підприємств житлово-комунального господарства (табл. 1).

Відповідно до даних табл. 1 серед запропонованих сценаріїв та дій, визначаємо важливість та першочерговість заходів шляхом використання методу експертних оцінок. У результаті дослідження визначено коефіцієнти конкордації відповідно кожного сценарію:

- песимістичний сценарій – коефіцієнт конкордації дорівнює 0,76;
- сценарій посереднього розвитку житлово-комунального комплексу на регіональному рівні – коефіцієнт конкордації – 0,72;
- оптимістичний сценарій – коефіцієнт конкордації – 0,7.

Таким чином, на основі коефіцієнтів конкордації можна зробити висновок щодо значного рівня узгодженості думок експертів, які беруть участь у опитуванні. Слід також відзначити, що за кожним сценарієм відбувається зниження коефіцієнту конкордації, що вказує на зниження рівня узгодженості думок експертів. Крім того, необхідно вказати на певний песимізм експертів щодо реалізації сценаріїв, які орієнтовані на довгостроковий розвиток сучасних підприємств житлово-комунального господарства на основі запропонованих дій.

Рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках песимістичного сценарію розвитку підприємств житлово-комунального господарства представлено на рис. 1.

У результаті дослідження встановлено, що найбільший рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках песимістичного сценарію розвитку підприємств житлово-комунального господарства мають дії орієнтовані на взаємодію із споживачами, враховуючи сучасні умови господарювання України.

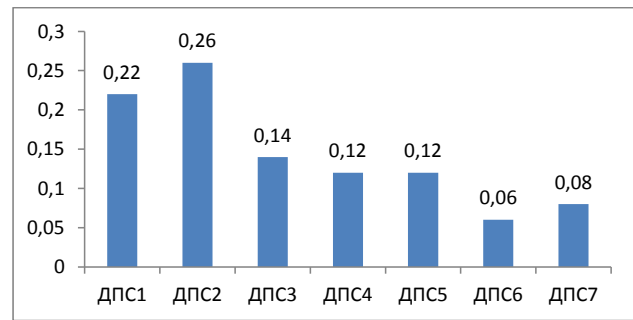

Рис. 1. Рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках песимістичного сценарію розвитку підприємств житлово-комунального господарства

У рамках песимістичного сценарію рівень важливості дій, спрямованих на розвиток технічного й технологічного рівня підприємств житлово-комунального господарства, забезпечення системного фінансування галузі, результативності й ефективності функціонування знаходяться на посередньому рівні, оскільки на думку фахівців на сучасному етапі економічних перетворень не можливо забезпечити в повному обсязі позитивну динаміку представлених показників.

На низькому рівні знаходяться дії, орієнтовані на забезпечення взаємодії із різними групами зацікавлених осіб і проведення політики щодо впливу

Таблиця 1

Напрями щодо забезпечення розвитку підприємств житлово-комунального господарства

Сценарій	Напрями
Песимістичний сценарій	забезпечення відповідності встановлених тарифів якості наданих житлово-комунальних послуг (ДПС ₁)
	формування напрямів функціонування підприємств житлово-комунального господарства із урахуванням рівня платоспроможності споживачів, виникнення можливої заборгованості й нестабільності політичних й соціально-економічних умов (ДПС ₂)
	забезпечення зростання технічного й технологічного рівня підприємств житлово-комунального господарства, проведення постійного ремонту та модернізації основних засобів (ДПС ₃)
	створення умов системного фінансування програм розвитку підприємств житлово-комунального господарства, низький рівень їх реалізації, впровадження державно-приватного партнерства, реалізація комплексного підходу щодо реалізації дій, представлених у нормативно-правовому забезпеченні (ДПС ₄)
	забезпечення позитивної результативності діяльності, збільшення ефективності управління (ДПС ₅)
	подолання негативного впливу функціонування підприємств житлово-комунального господарства на екологічний стан регіону й держави (ДПС ₆)
	забезпечення комунікацій з різними групами зацікавлених осіб (ДПС ₇)
Сценарій посереднього розвитку підприємств житлово-комунального господарства	проведення обґрунтованої тарифної політики (ДПрС ₁)
	збільшення рівня фінансування програм розвитку підприємств житлово-комунального господарства, зростання активності їх виконання й реалізації (до 90%), активний розвиток державно-приватного партнерства (ДПрС ₂)
	модернізація системи управління підприємствами житлово-комунального господарства, спрямування зусиль і лобювання інтересів щодо зниження впливу держави на розвиток цієї сфери та демонополізації галузі й поглиблення конкурентного середовища проведення активної політики щодо залучення вітчизняних і зарубіжних інвестицій, реалізація сучасних інноваційних проектів (ДПрС ₃)
	модернізація та технологічний розвиток підприємств житлово-комунального господарства на основі впровадження й розвитку сучасних технологій проведення системного ремонту (ДПрС ₄)
Оптимістичний сценарій	реалізація тарифної політики, яка базується на економічній доцільності й соціальній орієнтованості (ДОС ₁)
	активне залучення зарубіжних та вітчизняних інвестицій (ДОС ₂)
	дії, спрямовані на реалізацію в повному обсязі (100%) програм розвитку підприємств житлово-комунального господарства, розвитку державно-приватного партнерства, активна реалізація відповідних програм, досягнення високого рівня енергоефективності об'єктів, які знаходяться або обслуговуються підприємствами житлово-комунального господарства (ДОС ₃)
	дії, спрямовані на забезпечення функціонування системи управління підприємствами житлово-комунального господарства, орієнтованої на забезпечення його ефективності й результативності (ДОС ₄)
	забезпечення розвитку конкурентного середовища в сфері надання житлово-комунальних послуг, низький вплив державних інституцій (ДОС ₅)
	дії щодо реалізації інноваційних програм та активне впровадження інноваційних технологій, забезпечення функціонування сучасних систем управління дебіторської й кредиторської заборгованістю, взаємодією із споживачами та іншими зацікавленими особами та ін. (ДОС ₆)
	реалізація дій щодо розвитку людського капіталу, орієнтованого на забезпечення високої результативності й ефективності діяльності житлово-комунальних підприємств (ДОС ₇)

на екологічних стан, що пов'язано із певною закритістю підприємств галузі, непрозорою політикою здійснення екологічної політики, відсутністю коштів на фінансування екологічних програм, небажанням підприємств розширювати взаємозв'язки із різними групами зацікавлених осіб та ін.

Рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках сценарію посереднього розвитку підприємств ЖКГ представлено на рис. 2.

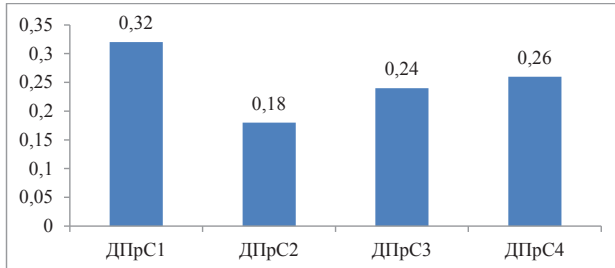

Рис. 2. Рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках сценарію посереднього розвитку підприємств житлово-комунального господарства

У результаті дослідження встановлено, що у рамках сценарію посереднього розвитку підприємств житлово-комунального господарства найбільша увага експертами фокусується на діях, спрямованих на формування й реалізацію обґрунтованої тарифної політики, яка, з одного боку, забезпечує економічну доцільність, а, з іншого боку, соціальну орієнтованість й сприяє найбільш повному погашенню собівартості наданих послуг.

Слід зазначити, що важливе значення мають дії, які орієнтовані на модернізацію та технологічний розвиток підприємств житлово-комунального господарства на основі впровадження й розвитку сучасних технологій проведення періодичного ремонту та модернізації системи управління, спрямування зусиль і лобювання інтересів щодо зниження впливу держави на розвиток цієї сфери та демонополізації галузі й поглиблення конкурентного середовища проведення активної політики щодо залучення вітчизняних і зарубіжних інвестицій, реалізація сучасних інноваційних проектів.

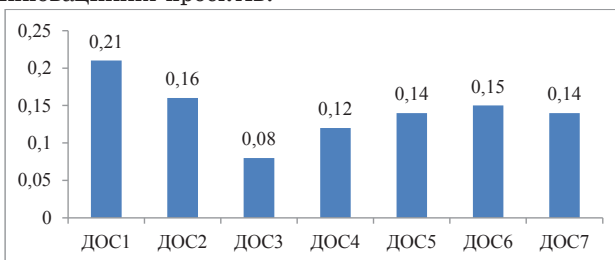

Рис. 3. Рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках оптимістичного сценарію розвитку підприємств житлово-комунального господарства

Це пов'язано з тим, що на думку експертів в рамках представленого сценарію необхідно значну увагу приділяти зростанню технологічного, технічного рівня підприємств, збільшенню ефективності й результативності їх діяльності, необхідності залучення інвестицій в інноваційні проекти.

На останньому місці за рівнем впливу дій знаходяться заходи щодо збільшення рівня фінансування програм розвитку підприємств житлово-комуналь-

ного господарства, зростання активності їх виконання й реалізації (до 90%), активний розвиток державно-приватного партнерства.

Це пов'язано з тим, що існує певна недовіра щодо можливості реалізації програм розвитку підприємств ЖКГ, низький рівень фінансування представлених програм, їх закритість, наявність значного бюрократичного впливу й корупційних дій, відсутність комплексної програми реалізації державно-приватного партнерства та ін.

Рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках оптимістичного сценарію розвитку підприємств житлово-комунального господарства представлена на рис. 3.

Таким чином, найбільший рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках оптимістичного сценарію розвитку підприємств житлово-комунального господарства, що орієнтовані на забезпечення тарифної політики, яка, в свою чергу, базується на економічній доцільності й соціальної орієнтованості. У цьому контексті слід вказати на важливість активного залучення зарубіжних і вітчизняних інвестицій. Крім того, особлива увага фокусується у довгостроковій перспективі розвитку підприємств ЖКГ на діях, орієнтованих на:

- реалізації інноваційних програм та активному впровадженні інноваційних технологій, забезпеченні функціонування сучасних систем управління дебіторською й кредиторською заборгованістю, взаємодії із споживачами та іншими зацікавленими особами та ін.;

- забезпеченні розвитку конкурентного середовища в сфері надання житлово-комунальних послуг, низький вплив державних інституцій;

- реалізації дій щодо розвитку людського капіталу, орієнтованого на забезпечення високої результативності й ефективності діяльності житлово-комунальних підприємств.

На посередньому рівні знаходиться рівень важливості дій, спрямованих на забезпечення функціонування системи управління підприємств житлово-комунального господарства, орієнтованих на забезпечення його ефективності й результативності. Такий результат свідчить про те, що у довгостроковій перспективі трансформація управлінської системи повинна закінчитись і її функціонування створює умови для забезпечення ефективності й результативності діяльності підприємств житлово-комунального господарства.

Висновки з проведеного дослідження. Сьогодні на низькому рівні знаходяться дії, спрямовані на реалізацію в повному обсязі (100%) програм розвитку підприємств ЖКГ, розвитку державно-приватного партнерства, активна реалізація відповідних програм, досягнення високого рівня енергоефективності об'єктів, які знаходяться або обслуговуються підприємствами житлово-комунального господарства. Це пов'язано із тенденціями їх реалізації, розвитку державно-приватного партнерства, програм енергоефективності, певною недовірою експертів щодо їх впровадження і в довгостроковій перспективі.

Таким чином, у результаті дослідження визначено, що при реалізації сценаріїв у рамках стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства особливу увагу слід сфокусувати на роботі із споживачами житлово-комунальних послуг, формування й реалізація тарифної політики, яка гармонізує економічну доцільність і соціальну орієнтованість. Крім того, реалізація тарифної політики, повинна здійснюватись при безпосередній участі

підприємств житлово-комунального господарства, із врахуванням їх інтересів і особливостей функціонування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аніскін Ю.П. Управління корпоративними змінами по критерію стійкості: [монографія] / Ю.П. Аніскін. – М.: Омега-Л, 2009. – 404 с.
2. Бабаєв В. М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти: [монографія] / Бабаєв В. М. – Х.: ХарPI HADY «Magіstr», 2004. – 204 с.
3. Герасимчук З. В. Організаційно-економічний механізм функціонування житлово-комунального господарства / З. В. Герасимчук, К. О. Витрищук // Економічний форум, 2011. – Вип. 4.
4. Качала Т. М. Розвиток ринкових механізмів і створення здорової конкуренції в житлово-комунальній сфері в регіонах України / Т. М. Качала // Економічна теорія та економічна історія: зб. наук. праць. – Луцьк: ЛНТУ, 2009. – Вип. 6(23). – Ч.1.

УДК 330.131.7

Вишневська О.А.

*кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності*

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Войцешина Н.І.

*кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри харчових технологій*

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

ПРИЧИНИ ВИНЕКНЕННЯ І ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМ РИЗИКОМ В АГРОБІЗНЕСІ

Метою статті є обґрунтування системного підходу до управління підприємницьким ризиком в агробізнесі та визначення шляхів вдосконалення рівня прийняття ризикованих рішень в аграрному підприємстві. У статті проаналізовано чинники та джерела виникнення підприємницького ризику в агропромисловому виробництві та розглянуті методи зниження ризиків, які дозволяють створити резерви для покриття наслідків ризику. Висока об'єктивна значимість підприємницького ризику, а також складність, специфіка формування та функціонування вітчизняного аграрного ринку спричиняють надзвичайну актуальність проблеми вдосконалення управління підприємницьким ризиком в агробізнесі.

Ключові слова: підприємницький ризик, агропромислове виробництво, фактори, джерела, методи.

Вишневская О.А., Войцешина Н.И. ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИМ РИСКОМ В АГРОБИЗНЕСЕ

Целью статьи является обоснование системного подхода к управлению предпринимательским риском в агробизнесе и определение путей совершенствования уровня принятия рискованных решений в аграрном предпринимательстве. В статье проанализированы факторы и источники возникновения предпринимательского риска в агропромышленном производстве и рассмотрены методы снижения рисков, которые позволяют создать резервы для покрытия последствий риска. Высокая объективная значимость предпринимательского риска, а также сложность, специфика формирования и функционирования отечественного аграрного рынка вызывают чрезвычайную актуальность проблемы совершенствования управления предпринимательским риском в агробизнесе.

Ключевые слова: предпринимательский риск, агропромышленное производство, факторы, источники, методы.

Vishnevskaya O.O., Voytseshina N.I. THE CAUSES AND FEATURES OF MANAGEMENT OF BUSINESS RISK IN AGRIBUSINESS

The aim of the article is the substantiation of a systematic approach to managing business risks in agribusiness and identifying ways to improve the level of risk-taking in the agricultural business. The paper analyzes the factors and the sources of business risk in agricultural production and the methods to reduce risks that can create reserves to cover the risk of consequences. High objective importance of enterprise risk and complexity, specificity of formation and functioning of the domestic agricultural market cause extreme urgency of the problem of improving management of business risks in agribusiness.

Keywords: entrepreneurial risk, agricultural production, factors, sources, methods.

Постановка проблеми. Ризик – це комплекс чинників, дій або процесів, які можуть викликати матеріальні та інші втрати, збитки. В даний час в літературі зустрічаються два підходи до визначення ризику. В рамках першого підходу виходять з результату події, а ризик розглядається, як можливість або загроза відхилення результатів конкретних рішень, або дій від очікуваних. В рамках другого підходу розглядається сам феномен ризику, як дії спрямованої на досягнення певної мети, пов'язаної з елементами небезпеки, загрозою втрати чи неуспіху [5,14]. З огляду на переваги і недоліки наведених визначень, ми вважаємо, що, виходячи із сутності

економічної діяльності, ризик слід трактувати як категорію, що виражає відношення між людьми в процесі їх економічної діяльності, коли її результати в силу об'єктивних причин є невизначеними. [3].

Підприємницький ризик є невід'ємним і обов'язковим елементом підприємницької діяльності. Він виконує важливу функцію фактору розвитку соціально-економічного прогресу. Підприємницький ризик притаманний усім галузям, але особливо гостро він проявляється в агропромисловому виробництві, яке найбільшою мірою піддається впливу факторів, що призводять до виникнення ризиків.